

„Soča“ iz haja vsak petek in vela pošto prejemana ali v Gorici nadom posiljana:

Vse leto	f. 4.50
Pol leta	" 2.50
Cetrt leta	" 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 " " " 2 "
6 " " " 3 "

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Iz Bosne.

Z bojišča ni prav važnih poročil, a ona, katera dohajajo, dokazujojo čedalje jasneje, da je v Bosni in Hercegovini vplautil mohamedanski fanatizem do najvišje strasti — in da turška vlada skrivaj potika in neti, kolikor more, vsled česar se ni nadejati, da bo upor tako kmalo zatrт. Tem več so nas pa osupile one vesti, katere so se v zadnjem času močno širile o sklepanji neke pogodbe med Andrássyjem in turškimi pooblaščenci, katera bi Porti zavarovala suvremeno v zasedenih deželah. Avstrijski dvoglavi orel, katerega so naše junaške armade po strašnih mukah in zgubah dovelе v glavno bosensko mesto, naj bi se zopet ponižno umaknil turškemu, na vseh straneh oškobiljenemu polu mesecu, kadar bi Avstrija se skelečimi žulji svojih davkoplаčevalcev in z dragom krvijo svojih najboljših sinov red ustanovila ter civilizaciјi in sploh napredku in blagostanju poto naredila in razširila v deželi, katera bi jej s časoma sé svojim, do zdaj še večinoma mrtvimi bogatstvom ogromne žrtve lahko povrnile? To ne more biti in tudi gotovo ne bo; saj bi prelita kri naših vrhov vojakov v nebo vpila zoper tako ponužanje naše države.

Glavni poveljnik Filipovič postopa kaj mehko z ustaši, in se po našem mnenju tudi nasproti turškim oblastnjam, ki so v deželi ostale, preuljudno obusaša. Ni Porta ne zaslubiči ujudnosti, ni ustaši milosti, ker so oboji združeni zoper Avstrijo ter zavratno napadajo naše vojake. Skoro povsod potrije Filipovič dosedanje mestne oblastnije; celo občinske sodnike — dasi so vsi mohamedanci, pušča na njihovih mestih. Let tam, kjer se pritožujejo celo Turki, odstavljajo se prejšnji člani-ki odbori in nameščajo novi. V Serajevu je ustanovil Filipovič nov mestni zastop, v katerem sedi 5 Turkov, 6 starovercev, 3 katoličani in 4 židje, za načelnika je pa postavljen mohamedanec.

Vojno ministerstvo je začelo priobčevati razkaze ranjencev in mrtvih: cele dolge vrste imen, med katerimi mnogim katero znano in drag. O zgubah do 16. avgusta smo zadnjič poročali. V boji pri Serajevu je bilo naših mrtvih 56, med temi 1 oficir, ranjenih pa 292, med katerimi 8 oficirjev. Bala smo se, da jih je veliko več.

V zadnjem času so se naj bolj pogostoma bojevale čete fml. Jovanovič-a v Hercegovini in one fml. Szapary-ja pri Doboji.

LISTEK.

O cerkveni glasbi in petju.

O cerkvenem petju se je v zadnjem času mnogo govorilo in pisalo. Možje, ki so posebno vneti, da bi se v tem obziru razvade in vse nespodobnosti odstranile, katere so globoko vkoreninjene ter božjo službo motijo, pobožnost zaimehujejo in se svetemu kraju v nečast šopirijo, izdali so mnogo podučljivih knjih na svitlo. V teh grajajo vse razvade ter ob enim kažejo, kaj se v cerkvi sme in mora peti.

Podučljivih spisov, ki so namenjeni organistom na deželi in tudi marsikateremu v mestu, tedaj ne manjka. Vendar se nam ne zdi odveč, tudi na tem mestu nekoliko spregovoriti o cerkvenem petju in sicer iz dveh uzrokov.

Pervič hočemo podati našim organistom na deželi, ki si ne znajo ali ne morejo pridobiti za svoj posel potrebnih spisov, kratko pravilo, po katerem lahko razvidijo, da ni glavna stvar velika gibčnost, da tudi navaden organist vtegne dobro cerkveno petje vrediti. Drugič hočemo povedati, zakaj so oni organisti prav malo občinstvu prikupijo, ki se poprimejo novih pravil in novih, v prav cerkvenem duhu uglasbenih pesnij.

Vsek organist se gotovo prepriča, da je preludovanje posebno s početka kaj težavno. Vesel se je

Edna brigada 18. vojne divizije (Jovanovič-eve) je 28. p. m. zasedla Nevesinje, kder ni našla nobenega upora. Turki od reke Neretve do Lubinj so se vsi podvrgli naši vojski. Turška vojska iz mnogih krajev sama prihaja in se vdaje. Turški vojaki, kateri se prostovoljno vdajejo, smejo z orožjem vred v Albanijo odbajati.

Iz Banjaluke je pisal trapištni prior Vendelin Pfaner v „Vorarlberger Volksblatt“, da je dal avstrijski general Samiec Banjaluko 16. p. m. vojakom in kristjanom pleniti in ropati; kar pa ne more biti nikakor res. Mi smo prejeli iz Banjaluke poročilo od 19. (glej v zadnji številki), pa ne omenja tega z nobeno besedico.

V Zvorniškem in sosednjih okrajih divjajo ustaši najhuje ter pritiskajo neusmiljeno miroljubne kristjane in mohamedance. Fraučkiščani bežijo iz svojih far v Slavonijo.

Iz Dubrovnika se poroča, da je naša vojska na maršu proti Trebinju 2. septembra zasedla brez upora Drjeno, ter je posadko 150 turških rednih vojakov v Dubrovnik poslala.

Kmalu se utegne začeti obleganje in napadanje Bihača, katero tvrdnjava hoče nekda braniti tamošnji paša do zadnjega moža.

Dopisi.

V Gorici 6. septembra. V zadnjih dveh gorških dopisih smo priobčevali poročila v demonstracijah vdanosti in zvestobe, ki jih je prebivalstvo vseh stvari naše dežele na predvečeriu na dan cesarjevega rojstnega godu napravljalo. Danes naj dodamo tem poročilom nekoliko svojih opazk.

Cela dežela in zlasti vse slovenske občine so letos s posebno, izvanredno slovesnostjo obhajale cesarjev dan. Zakaj to? — Vse te svečanosti so bile zares živ izraz pravega ljudskega mišljenja; bile so, če jih sodimo v njihovi skupnosti, en velikansk, pa priprost kreski je čisto naravno, visoko planeteče gorel; kdor jih sodi za umetne, z vladnim netivom zapaljene ognje, se silno moti ter ne pozna našega ljudstva. Slovenec, dasé mnogo sumničen, mno-

poslovil od svojega mojstra ter meni da je popolnoma izurjen. Zakaj bi pa ne bil? Saj lahko vsako kompozicijo, ako ni pretežka, pervikrat igra. Prsti so tako gibčni, da se mu starši in drugi ljudje, ki hočejo o muziki tudi nekaj razumeti, kar čudijo. Ko pa začne orglati, zapazi kmalu da ni glavna stvar pevski zbor spremljati z orglami, ampak nekaj drugega. Menil je vedno, da je preludovanje lahko ter se da brez posebnega truda, izurjenost v tem obziru pridobi. „Saj to vendar ni tako umetno, nekoliko časa v enem akordu poigravati; iti po tem v drugač in trejčega ter tako vedno glasove premišljati, dokler se ne začne zoper peti“. Tako si misli neskušeni organist. Kmalu pa sprevidi, da se je motil.

Njegovo preludovanje postane enolično in vedno tisto. Večkrat iz enega glasu zabrede daleč in ko je treba začeti naenkrat pesem dalje orglati, mora prav v diru skoz pet ali šest glasov v dotednega dospeti.

Da se v takem slučaju dostenjega časa (tempo) ne ohrani in petje nima pravega zuačaja, razume se že samo ob sebi.

Zoper drugikrat sprevidi, da preludovanje, katero je samo na sebi lepo, nima onega upljiva na uho, ako sledi za to ali uno pesnijo. Prehod iz dotednega melodijske je ptuj in celo preludovanje ki za njim sledi, zgubi svojo prijetnost.

Kaj mu je tedaj storiti? Na svoje znanje se ne more opirati in tudi preludije, katere je vzel iz te ali one knjižice, mu nič prav ne služijo.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gospodski ulici blizu „treh kron“, in na starjem trgu — v Trstu v tobakarnici „Via del Municipio v Kalistrovi hiši III. nadstre.

Dopisi in naročnina naj se blagovno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici. Via del Municipio v Kalistrovi hiši III. nadstre.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo — Delalcem in drugim nemoteno se naročnina zniža, ako se oglaše pri uredništvu.

go obrekovan in žaljen je bil in je šedno zvest državljan ter iskreno vdan svojemu cesarju; a navadno je tih in pohlev ter ne javlja svojih čutov, če se mu ne zdi potrebno. Letos pa so izvanredne razmere vzbudile Slovence, da je v njem vskipelo, kar navadno v srcu hrani; da je hotel tudi javno pokazati, kar v notranjem goji.

Posebno so take izvanredne razmere uplivale na nas primorske Slovence. Na tej in na uni strani mejne Idrije smo videli vzdigavati se meglene strahove, ki so čedalje očitnejše oblike dobivali. V početku se nam niso zdeli nevarni, mariveč smo se jim posmehovali, ali k večemu se zarad njih kaj malega ježili. A ko so se jeli bolj pogostoma prikazavati in množiti, ter svoje poželjivo roke po naši deželi stegati in ko je slednjič iz njih prihrumelo in se čedalje glasneje in razločničje razlegalo, da Primorje je italijansko in da smo Slovenci le nevšečni prisilki v tej lepi deželi, katere treba narodno vstopiti v Italijansko Adrijo — prešnili so nenavadni čuti vse naše prebivalstvo: naravna pieteta do svojega jezika, koder je še prava narodna zavest vzbujena, zdržena s prijencim avstrijskim patriotizmom, sta v njem naglo zagorela in od tod velikanski kres na cesarjev dan.

Da, italijansko nesramno rogoviljenje na javnih taborjih zoper Avstrijo in zoper Slovane, predvino razvešanje italijanskih trikolor po naših slovenskih holmcih, pobalinsko trošenje revolucionarnih proklamov po naši mirni deželi, tolovskega pobiranja oken in nastavljenje bomb po naj bolj oblijdenih krajih naših mest — in slednjič neprestano drezanje in ščuvanje v organih gorških in tražkih italanissimov — vse to je nakladalo drva na naše gromade, vse to je potikalo, netilo in kurilo, da so visoko goreli in po vsem Primorju žareče iskre škopili slovaški kresovi.

Naj pa demonstracij na cesarjev dan nihče krije ne tolmoči, češ, da so izraz slovenske prepohlevnosti, vladne vdanosti ali kaj tacega. Zoper to se slovesno zavarujemo; vsaj mi jih nismo v tem zmislu ni priporočali, ni sodili, ni povalili! — Slovenec je sicer navadno prepohlev, prevpogljiv, popustljiv in nedosleden v svojih tirkjavah, naj so še tako postavne in pravične; to je žalibog vse res. Živel je vedno pod pritiskom tujih gospodarjev, navadil se je pokoren biti in spridel se je v tem oziru do servilnosti. — Vendar pa se je v zadnjih letih toliko predramil, da ne smatra več vsega, kar mu iz vladnih rok pri-

Poda se v bližnji trgu, kjer je prav dober organist ter posluša njegove preludije.

Kako se čudi, ko sliši vadanje, dobro znanje akorde. Njih zveza je vendar tako prijetna in se zliva s petjem v eno celoto. Kitica konča in organist zoper preide neprisiljeno ravno v one akorde, kakor prej. Vendar imajo sedaj nekaj novega v sebi; vrstijo se v drugem redu ter spominjajo na to, kar se je ravno nehalo peti.

Vedno enaki akordi in vendar v novi zvezzi, v lepem soglasju. Nad tim se čudi naš mladi organist in napoti se h mojstru, da bi mu ta napisal nekoliko preludij, katere bi lahko vedno rabil. Dobri jih res, ali tudi te mu nič prav ne služijo; puste ga mnogokrat v zadregi. Tudi nima več nad njimi takega odpadajanja in rad bi zoper kaj novega dobil.

Tako in enako se godi organistom.

Kako bi se dalo iz te zadrege rešiti?

Kar se še samo ob sebi razume, je to, da si mora organist potrebitne znanosti pridobiti. Poslužuje naj se s početka onih knjig, katerih so posebno organistom namenjene. Iz teh si bode v kratkem času toliko pridobil, da razume akorde in njih menjavo. — V ta namen mu bodo najbolje služile one knjižice, ki so zapopadek drugih večih spisov, ter že za samouk odločene.

Kdor si želi tako knjižico kupiti, svetovali bi mu „Wohlfahrt“-ove tri zvezke, v katerih je vse zapopadeno, česar je organistu potreba. Knjiga je pisana v nemškem jeziku in je sledetega zadržala: 1)

haja, za čisto zlato; — postal je vlad in nje organom nasproti sumljivo pozoren — in večkrat se mu tudi uže nevolja vzbuja, ko vidi in čuti, kako se zlasti o narodnih zadevah njegova potrežljivost in prepoštevnost brezvestno zlorabi. Visoki gospodje, ki sede sedaj na vladnem krmilu, ne obračajo žadne ladije po njegovi volji; za to se vedno boji, da je ne zavozijo ter treščijo z njo ob nemško ali italijansko skalovje.

Sedanji vlad jo nje možem ne veljajo nikater izrari vdanosti slovenskega ljudstva, dasi bi se Slovenc gotovo ne branil vlaščen biti, ako bi bila voda njegovim pohlevnim, zakonitim tiranjem pravilna, skozi nje organi spoštovali in zvesto izvrševali narodno enakopravnost, tako zvesto in natančno, kakor znajo drugo spošnovati dachte postave in ukance. Če je Slovensec zvest državljan, če se od njega — tudi v najslabših letinah in v najboljših stiskah z vso postavno ostrostjo z rubeti in dražbami tirajo davki in doklede, in da jih en po tistih meri pladajo kakor Nemec in po še več meri kakor Madjar, — zakaj se mu pa najsvetelje njegove pravice ne merijo tako po istem §. 19 kakor Nemcu in Madjaru? Dokler bo v naši državi sedanja dvojna ali trojna mera glede priznavanja in izvrševanja narodnih pravic v veljavni — naj voda nikdar ne pritakuje izrazov ljudske vdanosti od — slovenske strani. S takimi naredbami, kakor šue so najnovejše glede gorških nižih in srednjih žol — se celo ljudski patriotizem z mrzlo vodo oblika. Toda o tem prihodnje.

Iz Gorice 3. sept. (Izv. dop.) (Razne čenarje.) Glejte jih no, naše italijanissime lahoničče, kako so se veselili, da je cela Bosna in Hercegovina podminirana, ter da bode v merzel grob pokopala vso avstrijsko-slovensko armado! Jaz ne razumem, kaj prav za prav ti ljudje mislijo, vsaj je vendar tudi Primorska dala mnogo hrabrih sinov, da se borijo za svobodo ter boljšo prihodnost naših bratov po kervi in keretu. Pardon! zdaj stoperj mi šine v glavo, zakaj se ti izdajalc naše skupne domovine jeze, da nij divja turška družba polomastila vse, kar je avstrijskega tam deli — oni kateri radovoljno kri in življenje za Avstrijo doajo, so sinovi slovenskih mater, kajti večina tržaških in isterskih podorožje poklicanih italijančičev pokazali so, valed uže itak znane italijanske „hrabrosti“ — zvijača bi bila to na pravem mestu — pokazali so prav tej Avstriji, katera pas Slovane še vedno po strani gleda — pete ter pobrali se v „Italijo beato“. Da sem jaz italijanski minister — nikar se ne smeajte prijatelji, da tako visoko zletam! — poslal bi te mevžeste pobaline takoj nazaj črez Sočo, ker ti ljudje ne vhabajo vsele patriotizma v Italijo, pač pa, ker jim gre za kožo — korajta jim je všla v škorne! Celo moj stari prijatelj (!) Izak (ki ima kopo turških papirjev) se je zopet prikazal v kavarno ker je po časopisih bral, da se divja turška svojstva fanatično bojuje proti naši vojski ter tolažil je svojo Saro, katera je vsele hrabrih Ruskih znag popolnoma obupala, da pride keda do svojih novcev s turškimi lozi s tem, da bodo turški papirji soper v veljavno prišli ko bodo zadnji avstrijski vojak večno mirno spal na Bosensko-Hercegovinske zemlji.

O mein lieber Izak, alles ist hin! res je, sedaj je vsega konec, naš so Serajevo, glavno Bošensko mesto vzeli in kakor zadnja poročila kažejo, bode

Modulation-Schule, 2) Vorschule der Harmonielehre, 3) Wegweiser zum Componiren.

Kdor se hoče na njo naročiti, oglasi naj se pri „Wokulat“-u v Gorici; on mu jo pripravi v enem tednu. Drugi pa, ki žele takega podnika v slovenskem jeziku, obenemo naj se na društvo sv. Cecilije v Ljubljani.

Ko se je tedaj nancil organist najpotrebnejša pravila, vzame naj v roke lahka dela pravih mojstrov ter študira, v tem obstoji lepota; kako je izrazil skladatelj to in uno misel? Ali se vjema melodija z besedami teksta? Zakaj hoče da se mora to glasno peti in tam prav tih? i. t. d.

Tako opazovanje mu bodo blažilo okos in prepričal se bode, da mora skladatelj v muzikalnem, zelo vrvjenem jeziku ona čutila izraziti, ki so v pesmi zapopadena, katerej hoče napev sestaviti. Take vaje mu bodo prav koristile. Pridobil si bo ono zmožnost, da lahko tudi sam, svoja čutila v veseli ali otožne glasove razlike.

Vršilo se bode to z početka precej okorno, a kmalu bolje in vesel bode v kratkem času svojega napredka. Posegel bode večkrat tudi po dobrih prefinijah, a le s tim namenom, da bi se jih, kolikor je mogoče na pamet naučil, ter jih po svoje prednašal.

Mi nikakor nismo onih mislij, da bi se morale prehujite, ki so v tej ali oni knjizici napisane, pri božji službi nepremjenjene rabiti, ako že niso za to ali eno pesem posebno odločene. Tak organist bi bil podoben onemu, ki hoče list pisati, bodisi se kakor nekakoli zapopadka, pa gre in vzame knjizico, v kateri se nahajače zgledi za različne razmere in potrebe, ter iz nje prepise.

To bi gotovo ne bilo hrabro in tudi pišatelj

ves up mojega starega prijatelja Izaka splaval po vodi. Pa se uže vidi, da ga je Šara zopet dela pod „panofel“, kajti v kavarni ga ni, vidite več, mož „špara“, da vsaj nekome potolaži svojo staro sitno polovico vsele nesrečnih turških papirjev.

Vesta je, gospod urednik, mene pa prav veseli, da je v Bosni zacet izhajati oficjalni list v našem jeziku; ko ne prav v našem pač pa v hrvaskem, pa vsaj mi je uže moj raniki oče pravil, da Hrvata prav lehko tudi Kranjec razumi, samo, da „male bolj zavije!“ Ta vest pa, da v Serajevo izhaja slovenski časnik, v oči bode našega „Širo Isonzo“. Jaz ne vem prav, kaj si nekda ta patron v svoji strasti jezi želi? morda bi pa on in njegovi renesatki tovarši radi videli, da bi list „Bošna“ izhajal v — furlanščini?

Ne vem, če ste Vi g. urednik kaj sledili, jaz pa sem sinoči iz za kulic poizvedel — a ne vem, če bo res — da vdobimo sedaj v Gorici na mesto c. k. vadnicce narodno državno ljudsko šolo za dečke z maternim podučilnim jezikom in tako za dekleta in sicer za to, da se bude mladina v svojem jeziku pripravljala za narodne srednje šole, s katerimi namenava nek da Štremayer osrečiti našo lepo Gorico — o sv. Nikolai. No vidite, moji dragi bralec, da nas imajo Goritane kaj radi (?) tam gori na Dunaji. Pa prosim Vas g. urednik, nikar se ne jezite, morda so imeli oni gospodje, od katerih sem to vest slišal, mene za norca, povem pa jo Vam kakor sem jo kupil — to prevažno novico.

Te dni sem bil na postaji, ko je ravno sanitarni vlak pripeljal ranjene in bolne vojake iz Hercegovine. Mnogo gorškega ljudstva je bilo na postaji ter gnjetilo se in zijalo je te uboge neuročenike a da bi se kedo iz mej teh zmisil podariti tem revam kaj, kakor po dražih štacijah, v hladilo njihovih ran in bolečin, ni niti misliti: Zagotovljam, da me je v serce bolelo. — Šojet Vas pa prosim g. urednik da se ne hudujete nad mano, bil sem priča na kolodvoru, pa vsaj znate tudi Vi laško, pa čitate magistratno turško glasilo „L'Isonzo“ kako zábavila, ker so te dni nesli tri nesrečno ranjene vojake v vojaško bolnico čez Travnik, pa se boste prepričali kak špatrionizem vlada v prelepj Gorici, dokler ima sedanja svojat ker milo v rokah!

„Enaka pravica za vse!“ to je star pregovor, a goriska policija tega ne pozna.

Te dni bil sem na Travniku (ne piazza grande, tega pri nas ni in ne bode) pa je priderjal neki gorški hlapec z vozom in tekaj ga je obsula naša „preborhka“ policija, ter peljala v zapor, a konja z vozom domov; fant je moral sedeti poštenih 24 ur. Poznam pa v Gorici par grofov in baronov, kateri svobodno dirajo po naj živalnejših ulicah in prav ona zgoraj omenjena policija se jim umakne, celo spoštljivo prikloni, ko mimo nje dervijo. Kmet je kmet, ta mora plačati in za mestne plavoživce ali plavokervce, kakor hočete.

Po gorških ulicah uže dalje časa pohajajo na pol ragi umazani cigani a naš „gorški Moniteur“ nima korajče, da bi svojim magistratnim patronom malo resno povedal, da ti ljudje ne delajo nikake časti, „alla gentile Gorizia“, ter da bi mestna policija malo ostreje postopala s temi človeku jako nadležnimi ljudmi. Se ve, da bi tekaj zaupil, ko bi viden malo vjenjene slovenskega težaka na ulici: „zaprite ga!“ režeža, ki si je v potu svojega obraza prislužil kozarec

knjige ni imel tega namena. On je hotel samo v izgled ta ali oni list napisati, ter s tim podati ukažljenu učencu samo pomoček, da lehko pozneje samostalno izrazuje svoje misli.

Tako je tudi preludovanje. Izgledi naj v to služijo, da si učenec mnogo lepih akordov in njihovih menjav prisvoji. Teh naj se pozneje v različnih zamenvah poslužuje.

Ako si je organist vse te zmožnosti pridobil, biti sme po pravici zadovoljen. Premagal je pérve in najhujše težave. Pometel je pred svojem pragom, če se-smeeno tegs izraza poslužiti, in pogumno sme stopati na delo, ki ga čaka v oblini meri. Treba mu bode mnogo plevela izruvati in na njegovo mesto rožice, ali sploh kaj koristnega in lepega vsejati. Tudi pri tem delu mora biti previden.

Predem pa o tem spregovorimo, hočemo še nekaj omeniti, kar bi bili skoraj pozabili in vendar je tako važno ia se pri mnogih pogreša.

Organist mora čutiti, globoko čutiti, kaj se v cerkvi godi in dobro poznati lepo in vazišeno nalogu, katero vtegne poleg vseh svojih znanosti na prid, ali pa na kvar opravljati. On mora verne za sveta opravila pripravljati in njih pobožnost vzbujati. Da pa to doseže, mora sam vse občutiti; on mora gotovo prvi avoje misli, ki nimajo prostora v cerkvi, otresti.

Komar bi se to semešno zdelo, stavimo mu v izgled slovečega igralca v gledišču; dalje skladatelja onih kompozicij, katere on po pravici spoštuje in kočne pesnika za katerega je posebna vnet.

(Dalje.)

božje kapljice, s katero se i našilahoni kaj radi g. in ijo!

Konečno še nekaj prav neverjetnega!

Nij dolgo tega, od kar sta dva prederžne skočila — a ne iz samomorskega namena — iz Likorenskega visocega mosta v potok. Polno radovednega ljudstva je diralo na kraj katastrofe in menj njimi bil je tudi Vaš dopisnik — gledat kako sta si ona nesrečne rebra poterla skociši iz najmanj 10 metrov visokega mostu, a glej čudeš! ona dva paglavca sta mirno, ne zmeneča se za radovedneže na mostu ob kraj potoka po trati pohajkovala in menda celo južinala — bila sta dva „koštruna“ kakor jih naši hribovci navadno imenujejo. T.

Iz zgornje Kozane 3. sept. (Izv. dop.) Tukaj pri nas ne poznamo one zalege, kakoršno imate tam po mestih, mislim namreč lahone in nemčurje. Naša preljuba dolina je še precej oddaljena od teh nevsečih sosedov in šovražnikov našega rodu in prav zradi tega se ohranil pri nas nepokvarjen nam mili slovenski jezik.

Pa kaj bi bore kmet se s tacimi ljudmi pa „visoko“ politiko vkvarjal; vse druge reči so mi danes na srcu, katere nas kmete tarejo. Tukaj pri nas uže tri dni strašanska nevihta razsaja in v resnici bi vaakdo že imala količaj srca vskliknil: „ubogi kmet, poln si bil naj lepše nade, da ti zemljaj — letos povrne tvoj trud, a v par dneh, da kedaj tudi v par urah splava ti ves up po vodi!“

Ko smo se minulo nedeljo pred sv. mašo po naših travnikir sprehajali, veselo smo se pomenkvali ter Boga hvalili, da nam je letos toliko lepega ter raznovrstnega sadja da mej tem, ki smo ga uže toliko let pogrešali.

A žalibče! kaj pa danes? potertega obraz glejam na gola drevesa, ki so se pred tremi dnevi obilnega sadu do tal priklanjala.

Uže v nedeljo proti 10 uri je začela razsajati strašanska burja in danes dospela je do svojega vrhunca. Na stotjne hrusk, češpalj, jabelk in drugega sadu po tleh. Žalostni pogled za ubozega kmeta!

Pa kaj, da bi samo ta hudobna burja le sadje otresla, a neusmiljeno je lomila cele veje ter bolj staričeva drevesa izruvala ter z njimi okoli pometača takoj, da je tudi zarod za prihodnja leta zgubljen.

Zraven tega je tudi mnogo drugih nearec na pravila v vinogradih, na ravnem polju in po vasah celo strehe razdirala.

Starejši ljudje pravijo, da ne pantijo, da bi kdaj ob torek bila taka strašanska nevihta, ki nas je v treh dneh oropala posebno pa naše otroke največega veselja nad lepin sadjem.

Zdaj pa naj plača ubogi kmet zaostale davke ter poravnava račune za uže zdavnaj pohrustano turšico.

Mi smo računili a osoda, bridača osoda nam je račune prekrizala.

A. V.

Iz Privačine 1. sept. (Izv. dop.) Ker ste v zadnjih dveh št. „Soče“ obširno popisali svečanosti, ki so se vršile po vsej Gorici na čast rojstnega dne našega presv. cesarja, menim, da boste g. urednik tudi mojim vrsticam malo prostora odmenili zadevajoč Pervačko svečanost onega dne.

Pervačanje so sicer tudi prejšnja leta slavili z godbo in razsvitljjenjem rojstnega dan našega monarha in vsa vas je bila židane volje ter navdušeno z „živoklici“ spremljala godbo po vasi. Letos pa je bilo vse kaj drugače. ljudstvo se nij le z baklado zaščovalo in stem kar je bilo druga leta navadno, nego dervelo je vse kar je živega z godbo (27 mož) na 1/4 ure oddaljeni vrh „Kamnočelo“ imenovan, kjer je plapol velikanski kres Avstriji na slavo, na strah vragom — italijanismom!

Mej sviranjem godbe zagrmel je navdušen:

„Živio Franc Jožef, naš Car!“

Pevski zbor pa pod vodstvom g. učitelja Orla menjava je dobro obrane glasove z domačo godbo in soper je bilo veliko navdušenje in „Slava-klic!“ ko so naši fantje zapeli cesarsko pesem.

Stopri ob 11 uri smo zapustili kraj veselja ter veselo stopali za našo godbo, ki je svirala Radeckijev stopaj v Pervačino.

Smele rečem, da ko bi se po nesreči kje v vasi ogenj vnel, zgorelo bi lehko vse, kajti živa duša, niti staro ne mlado, nij ostalo doma.

Vsak iz mej nas zavedencev šel je domov z vernim prepričanjem, da smo i hočemo ostati zvesti sini Avstrije i majke Slave katero dvoje smo vedno pripravljeni braniti kot skrajne meje stražarji proti pogoljnemu italijanu do zadnje kapljje kervi.

Iz Tabora pri Popratu v Hercegovini 22. avg. (Izv. dop.) Ako se ne motim, sem Vam zadnjie pisal izpod Gabele poleg Metkovića; a od onega časa do danes so se razmere zelo spremenile, postala so sedaj resne in zelo ratae.

Pri Gabeli smo bili, da smo prisili turke (vojake) vnamkniti se iz okupirane zemlje. Posrečilo se je, da smo fanatične golazni brez smodnikovega dima odpravili. 11. t. m. smo uže marširali soper proti Mo-

starju in sicer cela 3tja brigada. Ustavili smo se na razpotji Podvelež, kjer drži pot v Nevesinje in to za voljo tega, ker smo bili namenjeni v Nevesinje in potem v Gačko iti, kajti slišali smo, da v dotočni okoli je silno ustašev. Toda človek obrača, Bog obrne. Nenadoma dojdo brzov, da so ustaši eno kompanijo vojakov na poti iz Stolaca v Trebinje dne 13. t. m. napadli ter jo skorop popolnoma pokončali, — le 52 mož je bilo tako srečnih, da so zdravi usli, — in da je mesto Stolac z ustaši obdan. Vsled tega nastale so sledete nevarnosti: Posadka v Stolcu (en bataljon madjarov) bi bila prisiljena izstradati, zvezca Mostarja z Metkovičem bila bi gotovo pretrgana. Da bi se poslednje ne zgodilo, moral je naš bataljon in dva topova pod poveljem gosp. lajt. Myrkoča v Domanovič marširati. Tam smo mi naše delo začeli in sicer da smo po hišah bodili in puške pobirali. A kako so turki se rotili, da nimajo orožja, to je bilo v istini originalno. „Bogani nema“ je bilo povsod na resu. Nekteri so še celo sobe, kjer so imeli orožje in municijo, zapirali ter ko smo zahtevali, da naj odprejo, niso hoteli, ter Izgovarjali se, da v onih sobah je njihov harem. A ko so videli, da jim ne verujemo, rotili so nas pri veri, rekši: ako vi vašo vero spostujete, morate i našo itd. toda, kot uže rečeno, mi jim nismo dali vere, nego začeli smo z ojstrostjo zahtevati, da nam sobe odprejo. Ta vrzji turk ni hotel, še ko je imel bodala pod brado: drugega nam ni ostajalo, kot vrata se jilo odpreti. V sobo stopivši, smo mesto lepih turkinj, polno novejših pušč in muncije našli.

Ker so Madjari v Stolcu uže na pol izstradani bili, došlo je našemu četniku povelje počasi in varno proti Stolcu marširati. Bilo je 16. t. m. ob 31/2 urah p. p., ko smo odšli. Komaj smo na pol poti, uže iztekuemo gnjezdno ustašev. Vnel se je boj ter je trajal od 6. do 8½ ure v noč. Ko je naš top v njih trum pozagrmel, zgnali so krik, da je bilo skoraj ogljeti: „Jure, Jure, topove imajo!“ Zagnali smo jih iz vijine Kremenačeve, kjer smo se mi utrudili, a oni vsamej na nekem skalovitem hribu okoli 1100 korak. daleč od nas pozicijo.

17. zjutraj okolo 1/2 ur. vstanejo z nekim hrurom in krikom, Alaha na pomoc klicajo, v nas. Naš poveljnik je dal izhuno ter tako je začel zopet boj. Čuditi smo se, da je toliko sovražnika, kajti rasi so kot trav v spomladsi. Topova sta svojo dolžnost spolnila in vendar se je bilo batiti, da nas toliko truma popolnoma obkoli. K sreči je došel bataljon tirolcev z celo baterijo topov v najvišem času na pomoč. Naše levo krilo je bilo v posebni nevarnosti in ravno tukaj so sovražnika zgrabili ter ga nazaj potisnili. Ta dan je trajal boj celi dan brez počinka 18. 19. t. m. se je vedno pokalo. Naš oddelek je imel celo malo zgube, kajti le 3 možje so 17. t. m. umerli in ranjenih smo le 6 imeli; ustaši so imeli silne žgube. 21. t. m. smo zopet ofenzivno ustaše prijeli in sicer vas Kremenač je bila z naskokom vzeta ter posamezne hiše, ki so bile polne fanatičnih lenuhov, začlane. Smrad, ki je okolico obdal, je bil nesterpljiv. Človeška mast! bre! Mi smo pri tem naskoku zelo majhno izgubo imeli: mrtvih 8, ranjenih pa le 16 mož. Ustaši so imeli, kajti slišim, 17. t. m. 80 mrtvih včeraj pa 300 mož, koliko je ranjenih ni nam znano.

Omeniti moram, da ustaši zelo slabo strelajo: praviso ali pa prenizko, da tudi nosijo puško od mladih nog.

Ko smo pri Kremenaču zmagali, smo šli naprej proti Stolcu, a uže nam pride vrat, da so ustaši Stolac zapustili in tako je rečen opri bataljon, čigar domačini fraternizirajo s turki. Cujte! od one kompanije, katero so 13. t. m. napadli, so posamezni ranjeni masakrirali Stotnik in en oficirski namestnik so bili po končanem mučenji na drobne kosce razrezani. Lepa novost za turske brate, kaj ne?

V Kremenaču je bilo v begovi hiši mnogo muncije, tako da ko je prišel ogenj do dotočnih shranil, razgal se je po okolici stršanski pok. — Mej mertvimi so videli bega in druge poveljnike oziroma više batice.

Politični pregled.

Cesar izraža v pismu do kneza Auersperga svojo zadovoljnost, da ljudstvo simpatizira z vojsko ter nabira pomoč za ranjence in upa, da bodo pomočna društva še dalje domoljubno delovala in podporo našla. Tudi cesarska piše Auerspergu izražava željo, naj se mnogo ženskih podpornih društev osnuje za ranjene in bolne vojake. Ker so takšna pisma le ob vrojki navadna, ni se nam menda batiti. A nadassy-jeve konvencije.

Volitve, ki se v nekaterih deželah vrše za deželne zbole, še niso povsod končane, na Koroškem je propal edini slovenski kandidat Einspieler. Na Českem so veliki posestniki razglasili volilni klic, ki ustavoverno

stranko hudo obira. Glavna misel je, da je za Avstrijo skrajni čas, da neha pogubno nemško-madgarsko gospodstvo.

Deželni zbori za Galicijo, Kranjsko, Gorico in Gradiško in Trst so skricani na dan 12. septembra, vsi drugi zbori pa razen isterskega in dalmatinskega pa na 24. septembra.

Ministri na Dunaju si zdaj glave belijo z vprašanjem, od kod denarja vzeti za vredbo Bosne, kajti kredit 60 milijonov je dovoljen le za vojsko. V ta namen zboruje posebna komisija na Dunaju pod predsedstvom dvornega svetovalca, barona Žvegelja.

Hrvatje peticionirajo na Dunaju, naj dovoli zidati železnico iz Siska v Novi. Ta železnica bi zvezala po najkrajši poti naše dežele z Bosno: a ravno za to je nasprotujejo sebični Madjari.

Italijanski konzul v Bosni, g. Perod, je bil na potu iz vzhodne Bosne v Serajevo ubit. Kako se je to dogodilo, še ni znano.

V Serajevo je izšla te dni prva številka uradnega lista „Bosna“. List je pisan, kakor se razume v serbskem jeziku. Kot civilni komisarji za vredbo uprave so poslani v Bosno hrvaški podžupani Mazuranič, Kovačevič in Markovič, koncipist Poturčič in okrajni sodnik Janda. Tudi okrajni komisar grof Pace s Kranjskega je nekda poklican. Dobro znamenje!

O porabi sadja.

Letos ne bomo imeli bogate vinske letine, toliko boljša je letina za sadje. Videl sem v marakiterih krajih veliko sadja, kakor le malokedaj toliko. Kmetje sicer pravijo, da ni sadja, hudo za nas, da pa ga je veliko, pa nima skoraj nikakoršne cene. In tako je letos posobno z čespljami, posebno ker so delalne moči, potrebne pri nabiranju sadja, tako drage. Prav v sadjereci morali bi kmetovalci spominjati se, zgodovinske prijedosti, da po 7 dobrih letinah so nastopile slabe letine, in poznam goščodarje, ki so umeli shraniti (posušiti) česplje o bogatih letinah, ter so jih po tem, ko ni bila letina za česplje, prodali po 5 krat tolikšni ceni. Ali bi ne bilo prav, da bi tudi mi misili sedaj o bogati sadni letini, da pride čas, ko ne bo ni česplj, ni jabelk, ni hrušk itd. Še vse pre malo cenimo vrednost sadja, še vse presurovo ravnamo s tem zlatim blagom, kero se more prav lahko doletljivo storiti in veliko let hrani. Saj v posušenem sadju ostanejo vse redilni deli, prav tako, kakor ostane posušeno meso tako redilno, kakor obrešno. V sadji nahajamo: rastlinsko tkanino, slador, gumi, beljakovine, tolčobo, skrob, rastlinsko, posebno jabelčno in zagoltno kislino. Tudi nekoliko železa, fosforo-kislino, kremenčeve kislino in natrona ima sadje v sebi in prav ti obstoječi deli storje sadje služljivo za človeško zdravje. Na Francoskem zdravijo žarnikni na bledici bolne s tem, da jim svetujejo jesti jabelko, kjer imajo v sebi primerno veliko železa, ki je tako blagodejno za kri človeka. Redilnosti sicer sadje nima posebne, ker beljakovina ima le malo v sebi. Da bi človek toliko redilnosti dobil od sasne hrane, kakor od enega kurjega jajca, kjer tehta 95 gramov in ima v sebi 5 gramov beljakovinske tvarine, moral bi pojesti: 685 gramov česplj ali 800 gramov grozdja, ali 960 gramov jabelk, ali 1135 gramov ribeza ali 1925 gramov hrušk. Ker je preračunjan, da je treba vsak dan 130 gramov beljakovinske hrane za težko delačega možaka, ako hoče možak ostati čvrst in zdrav, sledi iz tega, da bi moral pojesti 15 kilogramov sadja, da bi isto množino beljakovinske živeže prijeti; to je nemogoče, ker bi tudi silno obtežilo želodec.

A veliko ugodnije je glede množine sladkorja in prav zarad tega ima sadje veliko vrednost za napravo vina, žganja in oceta (kisa), ker vse se razvija iz alkohola, ta pa iz sladkorja. V naših krajih, kjer imamo trto, ne poznamo sadnega vina (cider), a v deželah, kjer zarad prenizke topilne ne roditi preljuba vinška trtica, se prav pridno poslužujejo sadja, kjer jim daje zdravo in prijetno kapljico. In bogome rajši pijačem pošteno, pravilno pripravljeno sadno vino od posatenega trtrega vina. In prašau še, ali bi ne moglo prav vino iz sadja, ktere imamo posebno po goratih krajih uže precej in kterega bi si prav lehkši še množo zasadili, spodriniti ostalno pijačevanje žganjarjev, duh in telo univerzalnega „snapsa“? Gotovo, zato hčem v tem spisu nekoliko obširnejše govoriti in povedati, kako se dobro vince iz sadja izdelelje.

Lehko se prepršamo o množini sladkorja v sadji iz sledenih kemijskih preiskav. Enemu kilu navedenega sladkorja enako množino sadnega sladkorja dobimo 6,4 kilo česplj, 6,6 kilo grozdja, 7,9 kilo hrušk, 9

kilo jabelk, 10 kilo breskvev, 13 kilo marelic, 14 kilo ribeza, 18 kilo češljaj.

Iz teh številk pomenimo lahko, da so češljaj skorobagatojši na sladkorji od grozdja in vendar niso za napravo vinske pijače pripravne, ker jim primanjkuje kislino.

Zato so pa češljaj za vkuhovine izvrstne in pravbi bili, ko bi naši gospodinje pripravljale češljaj vkuhovine, ktere dajo pozimi jako zdravo prikuho.

Grozje se ve, da je prvo za napravo vina, ker ima veliko sladkorja in naj prijetnijo kislino (vinski) v sebi.

Za napravo vina rabijo se naj bolj: hruške in jabelke, tudi ribezi in bodeče grozdice, pa temu treba dostavljati sladkorje, sicer je iz njih napravljenja pijača pretrpk in prekise. V hruškah je vedno naj 1/4 več sladkorja kakor v jabelkah, zato je hruškovce boljši od jabolčnika, ki ima tudi navadno več kislino od hruškovca. Prav tako imajo hruške dokaj manj težko, ali celo ne raztopljujiv kvar in kakor pa jabolka. Zato je množina tropin in drož pri napravi hruškovca dokaj veča, kakor pri napravi hruškovca. Tudi ni vsekodnevno enake dobre za napravo vina. Sladka jabolka so manj dobra od kislalib, za to pa so boljša za šešljaj in vinski vino.

Kedor ima letos veliko sadja, naj poskusimo praviti iz njega vino, kakor sledi: zberi zdravo, čisto zrelo (vendar ne prezrelo) sadje, kero nusti nekoliko časa na slami ležati, da se omesti, stojdi ga z ležnim kolom v koritih ali debrih. Bolje in hitreje se ve da opraviš, če jinas minč z dvema valjema, kakoršen se rabi za zmečkanje grozdnih jagod. Delo se mora hitro vršiti, da ne zrujavi zmečkanega sadja, kar daje potem povod, da je moč in vino neprijetna rjava boje. Da se prepridamo o tem, spominjati se treba le, da zrežemo jabolko in hruško v ved. Kosov in jih pustimo na traku, kmalu bo resna plota po polnoma rujava — vršilo se je namerč okisiti besajkovin s kislcem zraka. Zmudčanka tvarina, resimo andna tropina se potem hitro stavijo v stiskalnik (prelo). Prav dobro storimo, da spravimo zmečkano sadje v bolj redko spletene zaklje, ki so spleteli in trdne špagi. Izstisneni sok vilje se v vrelni sod, in od tod naprej se prav tako ravnava kakor pri vrenju vinskega mosta. Nekteri ne naličijo soda do vrhu ter nastavijo vrelne pilke, tako da nico pri vrenju drož pod se. Kjer pa napravlja sadni most silno veliko drož, bi priporočal način vrenja ali kuhanja, kakor se kuha navadno našo vino po Brdih, namreč, da se naličje sod do vrha in vredno priliva, da izmetava drož iz sodu pri veleni. Seveda je nevarnost prav tako velika, kakor pri vinskem množstvenju, da se uže pri vrenju prikliči cik. Kjer finijo zaledne obnove in vinski hrano, pa naj le tako ravnajo. Ko je zaledno burno in tudi prvo tihov vreme, naj se mlado sadno vino nemudoma pretoci v drug snaznejši sod, sicer more mlado vino trpeti, da leži na svojih preoblitih drožeh. Večkratno pretakanje je neobhodno potrešno.

Da bo fisi, ki bi hotel rabiti filtrirni aparat, kaj dobro opravil in dobil čisto vino, razume se lepo. Ako se ima tako vince hraniti tudi za poletni vrčič, svetujem, da se mu dostavi malec dobrega vinskega alkohola, ki vince močuje, pa vsekodobeg tudi trajnije stori.

Prav prijetno vinsko okusno pijačo dobimo, če pustimo iztisneni most dva dni vreti na vinskih tropinah. En malec grozdja pridelja tudi kmetje pod Matajurjem, ali si pa nekoliko vinskih tropin posete pri prijateljih, kjerim požili rasa prijazna vinska trta. Sadno vince si pridobi vinskega okusa (vinske kislino) in drugih tvarin, kjer mu dokaj priporočajo k vrednosti. Tudi se vre sadni most na vinskih drožah — se ve da moremo, vzeti zdrave mlade vinske droži — bo došli vinski znaci. Ne smem pozabiti opozoriti na to, da ne sme priti sadni most nikakor v dočinku z železjem, ker železo se po jabolčni kislini okisli in most dobi gerdo temuo bojo in zelo puan okus.

(Danie)

Razne vesti.

Opozorjamo, da n. gg. društvenike, slov. polit. društva „Sloga“ na občni letni redni zbor, ki bo pričetrtek (12. t. m.), točno ob 4. popol. Zborovanje bo, kako zanimivo in nadetljivo se je vsestranske vdeležitve.

Telegrami obstoječi iz 20. besed, namenjeni v Bosno in Hercegovino, stanejo po 60 nov. za Daljnico in po 90 novcev za vse druge avstrijske dežele. — Telegrafična usmialna (aviso) za Bosno se ne sprejmejo. V kratkem se usmialnje telegrafov postaja v Bosni in Hercegovini. Na telegramih, ki se posiljajo vojakom ni treba navezati kraja, ampak vojno divizijo, polk oziroma bataljon, pri katerem je dotoček.

1. Razkaz miledorov za uboge društine v vojni službi poklicnih rezervistov:

A. B. 5 gl. — družina Frapperti 20 gl. — družina Dörfls 40 gl. — Andrej pl. Pauletic 25 gl. — Ni. pl. grof S. Gyulai 800 gl. — Peter Leščak v. S. Rokuh gl. — Viljem pl. Ritter et Comp. 100 gl. — Viljem vitez Ritter 50 gl. — družina grof Corvalpi v. S. Petru 100 gl. — Baron De-

grazia c. k. major 25 gl.—Anton vitez Peteani 5 gl.—Baron Henrik pl. Ritter 200 gl.—Baronovka Angelina pl. Ritter 100 gl.—Skupaj 1071 gl.—Dalje za ranjene vojake: gospoje Edvard Cohn et comp. en kos finega platna;—gospa Jožefa Basarich 250 gramov cu-fanja.

Za odbor denarničar
pl. PAULETIG.

Streljsko društvo. Tržaška „Naša Sloga“ po-roča, da se bodo na vzdušu celega Primorja osnovalo slovansko društvo „narodnih strelec“, ki se bodo v orodji urili in zabavali. Taka društva so v Italiji in na Nemškem silo mnogo povzdriguila narodni ponos. in bodo tudi v našem primorju dobro delovala.

„Veleizdaja“ pred porotniki. Denes in jutri je pred ljubljanskimi porotniki obravnava zoper neke mlade Italijane, ki so nekove veleizdajne plakate v Trstu in Kopru na zid nabijali. Ljubljanski porotniki so delegirani za to, ker sodnija tržaškim laškim ne zaupa. Zagovornika sta advokata dr. Moše in dr. Zarnik.

Bukve družbe sv. Mohora t. l. so došle in se od-dajajo č.c. družbenikom v novem farovžu poleg velike cerkve.

Koroški Slovenci pri volitvah 2. sept. so propali. Nit dozdani jedini poslanec g. Einspieler ni več voljen. To je neveselo, a ne nepričakovano, ker ni na Koroškem nobenih agitatornih moći, in nobene narodne prave organizacije. Zarad tega sicer Slovensko na Koroškem ni še izgubljeno, narod ostane, a treba je misliti na bodočnost. Občna izpremenba bode tudi tam vse prenaredila. Sl. N.

Vipavska čitalnica napravi dne 8. sept. 1878 v svoji dvorani v Taboru veselico. Program je: 1. Raznovrstno petje, pri katerem so obljubile sodelovati najboljše moći. 2. Deklamacija: „Slovenska junakinja“. 3. Pozdrav Njihov. Velič. presv. cesarju Franjo Josipu. 4. Dobro jutro. Vesela igra v dveh dejanjih. 5. Ples. Vstopnina 20 kr., sedež 20 kr., vstopnina k plesu 50 kr. Začetek točno ob 7. uri zvečer. Vse čestito občinstvo vabi k obilnej udeležbi Odbor.

Veliko kmetijsko tombolo prirédi vipavska kmetijska podružnica due 8. septembra v Vipavi. Dobitki so sledęci:

1. Tombola: velik stroj za turšico žuriti, vrednost fl. 40.—2. Činkvina: grozdnji mlin z robljano mrežo, vrednost f. 30.—3. Kvaterna: holandski filtrirni apparat za vina čistiti, vrednost 26 for.—4. Terna: zbirka vrtnarskega sadjerejskega orodja vrednost 12 f.—5. Druga amba: 2 velika meha za grozdje žveplati, vrednost 5 f.—6. Prva amba: en dzierzoničirani panj čebel, vrednost 5 f. Kartelca stane 20 kr.; pričetek tombole točno ob peti uri popoldne.

S tombolo v zvezi bode razstava in pokušnja nekterih vin deželne vino-in sadjerejske šole, razstava raznega v Vipavi rastečega grozilja. Ob drugi uri popoldne, stali bodo v Vipavi prav po ceni vozovi tistem gospodom ptujcem na razpolaganje, kateri si želijo deželuo vino sadjerejsko šolo na Slapu in njene kulture ogledati. Listki za vožnjo, se vdobè v vinski in grozdnji razstavi.

Zvečer bode v čitalnici gledišna igra s petjem in plesom. Po igri skupni obed članov kmetijske podružnice vipavske.

C. kr. meščanska šola v Trstu, koja je imela v minulem letu šest razredov, dobode letos še sedem razred. Šolsko leto 1878/79 začne se dne 16. sept. t. l. ob 8. uri zjutraj; vpisovalo se bodo učence dne 11. 12., 13. in 14. sept. od 9-12 ure predpoludne v vodjevi pisarnici (Via dell'Annunziata N. 1, A.)—Letos začnou se tudi posebni tečaji za one, koji hoté učiti se italijanščine ali slovenščine.

Turški vjetniki na Dunaju. Na kolodvoru severne železnice se je gatilo te dui zgodaj vse polno ljudi, kateri so prišli gledat turške vjetnike, došle z južno železnicu ob 6 1/2 uri zjutraj in po zvezni železni sém prepeljane, da bi se potem naprej odpravili. Na kolodvoru so bili tudi ful. pl. Abele, en stabni oficir, nekoliko vojaških oskrbovalnih uradnikov, ena kompanija cesarjevih pešcev in tu je čakal tudi en voz komisnih blebov. Ob 7 3/4 se ustavi pričakovani vlak s 30-40 vagoni na kolodvoru. Vrata vagonov so bila zaprta in le po majhnih odprtinah, so dobivali vjetniki zrak. Na dano povelje se postavita pred vsak vagon dva infanterista z nastavljenimi bajonetmi, in zdaj se odpro vrata. V dveh srednjih vagonih so bili ustaši, vsi razmitteni in podvijeni; med njimi so bili prav mladi fantiči pa tudi nad 50 letni može se srebernosvitlimi bradami in lasmi. Turški vojaki pa so bili vsi krepke postave in prav dobro opravljeni v skoro novih oblekah;—resno so gledali in se moško držali. Nekateri so stali, drugi so pa po turško z nogauji navskriž sedeli in cigarete pušili. 20 turških oficirjev je sedelo v vagonih II. reda. Dvema so še le tukaj sablji pobrali. Vsak vjetnik — bilo jih je z oficirji vred 613—je prikel en bleb, kos sira in vode. Ko so bili vsi preskrbljeni, odpeljal se je vlak naprej

v Olomuc; spremljala ga je ena kompanija pešcev. Turški vojaki spadajo vsi k redni vojski. Med njimi je tudi bataljon redov, ki se je podal pri Žepči. Mnogo jih je bilo pri Banjaluki vjetih.

Šolsko. Mnogo se je govorilo in pisarilo o tukajšnji c. k. deški vadnici. Zdi se nam potrebno našim čitateljem naznaniti, kar smo poizvedeli iz zanesljivega vira.

Dosedanja c. k. deška vadnica spremeni svoje ime v „c. k. nemška državna ljudska šola za dečke.“ Namens je bo pripravljati dečke za srednje šole (gimnazij in realko). Podučevalo se bo v I. in II. razredu (I. in II. šolsko leto) v materinsčini, v III. in IV. razredu (III. in IV. šolsko leto) pa v nemščini, in sicer zato, da dečki po dovršenem IV. šolskem letu ali razredu lehkovo prestopijo v srednje šole brez pripravljalnice. Prihodnje šolsko leto ima še ostati pripravljaloica (Vorbereitungsklasse), pozneje pa zna-bit prencha. (za letos toraj morajo starši svoje sinove, ki so odmenili za srednje šole, še vpisati v pripravljalico, in sicer Slovenci na gimnaziji, Lahki pa na realki).

Postava zahteva, da ima biti z vsakim izobraževališčem združena vadnica. Zarad tega bo zanaprej dosedanja peterorazredna c. k. državna ljudska šola za dečke „c. k. deška vadnica“, v katerej se bodo učiteljske odgojenke vadile podučevati, kar je bolj naravno, kakor pa da bi še dolje hodile v deško vadnico, katera ni imela pravega pomena, odkar imajo učiteljski odgojenici svoje izobraževališče v Kopru.

Podučevalo se bo na deški vadnici že prihodnje šolsko leto 1878/9 v I. in II. razredu v materinskom jeziku (slovenske dečke se bodo učile po slovenski, laške pa po laški). Slovenski roditelji bodo imeli vsaj prihko, svoje hčere pošiljati v slovensko šolo, česar jim dosedaj v Gorici ni bilo mogoče.

Vpisovalo se bo na c. k. nemški državni ljudski šoli za dečke za I. II. in III. razred, kakor tudi na c. k. deški vadnici za vseh pet razredov zadnje dne meseca septembra; začtek šol pa bo 1. oktobra.

Na c. k. ženskem učiteljsku se bodo sprejemale nove odgojenke za I. slovenski in laški tečaj od 25. do 30. septembra.

Razglas. C. kr. kmetijsko društvo s privoljenjem vis. c. kr. kmetijskega ministerstva hoče tudi letos, kakor v preteklih 4 letih skrbeti za poduk odraslih sadje- in vino-rejev in je doseglo, da bodo profesorji deželne kmetijske šole sli v glavnih kraje dežele in ondot v 3 dnevih kurzih podučevali o vino- in sadjereji. Program. 1. Za to podučevanje sta letos odločena kraja: a. Komen in sicer dne 16. 17. in 18. septembra in b. Kobarid, dne 28. 29. in 30. oktobra. 2. Poduk bo trajal vsak dan od 10-12. predpoludne, popoldan je odločen za praktične razkaze. 2. Poduk bo javen in brezplačen in so vabljeni vdeležiti se teh kurzov kmetovalci, posebno vino- in sadjereci. V Komnu se bo podučevalo o trgovini, o pravilnem moštovrenju, kletarenju, vina; kako,— se trta oskrbuje in obrezuje; v Kobaridu: kako pravilno sušiti sadje, kako bi se zamogla sadjereja vsestransko razširiti n. pr. po občinskih drevesnicah, s zasajenjem poti i. t. kako se novi sadni vrti napravljajo, kako dreve sadi in staro oskrbuje. 3. Društvo je naprosilo in tudi prejelo nekoliko podpore od vis. c. kr. kmetijskega ministerstva in iz te svote zamore manj premožnim pa poduka želetim kmetovalcem podeliti nektere stipendije in sicer: a. kmetovalci iz okraja Komen, ki stanaajo v Škrbini, Suti, Gorjanskem, Vočju inigradu, Gabrevici in Tomaževici dobè po 1 fl. 50 s. podpore za 3 dnevni kurz. b. kmetovalci stanujoči v drugih vaseh in oni iz drugih okrajev sploh dobè 3 fr. c. kmetovalci v okraju Kobarid, stanujoči v vaseh: Iderska, Smast, Dreženca i. d. dobè 1 fl. 50. d. kmetovalci iz drugih občin Tominskega polit. okraja sploh po 3 fr.

Kmetovalci, ki so doma v Komnu in Kobaridu ne morejo oglasiti se za podporo, ker tudi nimajo stroškov za potovanje in hrano. 4. Kedor želi dobiti št. pendij za ta 3 dnevni poduk, naj se oglaši za to n, pr. po poštni dopisnici, ktero naj podpiše tudi županstvo, saj do 10. septembra tl.; oni iz Tominskega okraja pa, ki se bodo deležili poduka v Kobaridu, zamorejo št. do 1. oktobra oglašiti se in vposlati dopisnice na c. kr. kmetijsko društvo v Gorici. 5. Od predsedništva nakazani zneski se bodo izplačevali po končanem poduku od sl. županstev v Komnu in Kobaridu proti tem, da bo dotični profesor, ki bo podučeval, s podpisom potrdil redno obiskovanje.

Podpisano predsedništvo pozivlja s prav toplo besedo kmetovalce, da se v prav velikem številu deleži tega prekoristnega podučevanja.

C. kr. kmetijsko društvo
v Gorici 12. avgusta 1878.
Predsednik
CORONINI.

Listnica uredništva, G. dop. iz Divače: Ne maramo prežekvati gradiva, ki je uže drugo slovenške liste naveličalo. Ne zamerite! G. Lmnr. s Komno: Zahvaljujemo se za Vaš dober namen. A mi nas nikakor volja braniti se takih perfidnosti. S polemikami bi najhitreje kašili ono nepogojno logo, katera je znanemu dopisniku tako na srcu. Zdrav!

Dunajska borza.

	8 sept.
Enotni drž. dolg v bankovih	61 gl. 75 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	63 " 30 "
Zlata renta	72 " 40 "
1860 drž. posejilo	112 " 50 "
Akeije narodne banke	806 " — "
Kreditne akcije	242 " 50 "
London	115 " 80 "
Srebro	100 " 15 "
Napol.	9 " 28 "
C. kr. cekini	5 " 49 "
Državne marke	

Uradno potrjena

privatna trgovska in odgojevalna učilnica

v Mariboru na Štajerskem.

Drugo šolsko leto te učilnice, katera ima dva letnika, se pričenja z dnem 15. septembra t. l. V penzionat, kateri je ž njo združen, ne sprejemajo se samo učenci navedenega zavoda, nego tudi gimnazialci in realci.

Ktor želi prejeti letno poročilo ali v obče kaj natančnega poizvedeti, naj izvoli pisati ob pravem časi

prof. Petru Resch,
vlastniku in ravnatelju zavodovemu.

Važno oznanilo.

S pomočjo slavnoznanega prahu Iwells zamore si vsakdo v nekaterih minutih, in ne da bi se motil z umetno zloženimi stroji, napravljeni PIVO, odlično po svojem okusu in po zdravstvenih lastnostih in nič niže od onih piv, ki se narejajo v Čavni, na Dunaji, na Bavarskem, in sicer prav po ceni, kajti liter stane, če se vsi stroški vračunijo, samo 14 centezimov.

Navadna cena zaboja za 125 litrov 6 gld.
" " " 60 " 3 "
" " " 30 " 2 "

(Prosto poštnine v vsej Italiji in Avstriji.)

V vsakem zaboju je prav razumljiv poduk, kako se ima ravnati, kar je tako lahko, da se ni mogoče zmotiti.

Naročuje se pri
G. Perino in Coggiola (Italia).

40 kamnjelomcev, 5 zidarjev,

50 delalcev in 1 kovač se takoj sprejmejo v službo pri izdelovanju Weiz-Passail-ske ceste.

Staršni Pedagošnik Prezident WEIZ (Štajersko).

 Pivo tuni v dojhujšej meri, ozdravlja pod garancijo, tudi da boleinik za to ne vê, in da se zdravju ne skoduje, iznajdnik TH. KONETZKY, izdelavec dišar v BER-LINU, X. Bernauerstrasse Nr. 99. Vpliv te iznajdbe je zdravstveni zber preiskaval, in so boleiniki pred kr. sodnijami s prisojno poizdili. Naj se tedaj naravnost pri meni naroči, in ne zmeni na ponarejevalec. Zahvalna pisma zastonj in franko.

Marko	Wir empfehlen	gesucht.
als Testes und Preisw. rdigtes		
Die Regenmäntel, Wagendecken (Plachen). Bettlaken, Zeltstoffe		
der k. k. pr. Fabrik		
von M. J. Elsinger & Söhne		
in Wien, Neubau, Zollergasse 2,		
Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.		